

LINSCHOTEN-VEREENIGING

NIEUWSBRIEF 2009 – II

L.S.

Ook de tweede ledenbijeenkomst van dit jaar vindt plaats in Leiden. En evenals dat bij de jaarvergadering annex presentatie van de heruitgave van deel 26 het geval was, is er ook ditmaal een goede reden om dat te doen. Johannes de Laet (1581-1649), de samensteller van het zogenoemde *Roteiro*, was geboren in Antwerpen maar moest vanwege zijn geloofsovertuiging uitwijken naar het noorden. Hij kwam in Leiden terecht, waar hij studeerde en waar hij de rest van zijn leven zou wonen. Als afgezant van Leiden woonde hij in 1619 de Synode van Dordrecht bij. De moderne vergelijkende taalwetenschap heeft veel te danken aan De Laets taalkundige studies. Daarnaast was hij in 1620 betrokken bij de oprichting van de West-Indische Compagnie, waarvan hij een jaar later ook bewindvoerder werd. De presentatie van deel 108 in Leiden kan dan ook worden gezien als een eerbetoon aan De Laet, die voor de nieuwe gouverneur-generaal van Nederlands Brazilië, graaf Johan Maurits van Nassau-Siegen, een speciaal handboek samenstelde met een beschrijving van de kustgebieden van Brazilië. Het bestaan van

dit handboek was eeuwenlang vergeten, totdat het in 1977 in de John Carter Brown Library in de Verenigde Staten werd herontdekt. Het verschijnt nu als deel 108 in de reeks *Werken van de Linschoten-Vereeniging*. De uitnodiging voor de presentatie treft u hierbij aan; de inmiddels vertrouwde antwoordstrook vindt u onder aan deze pagina.

Dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds

Dit jaar herdenkt Dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds de honderdvijftigste geboortedag van zijn oprichter. Het Vaderlandsch Fonds ondersteunt sinds de oprichting in 1941 studenten bij de afronding van hun studie en bij het verrichten van wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast geeft het Fonds subsidies aan kerken en musea om het Nederlandse erfgoed in stand te houden. Ook de Linschoten-Vereeniging heeft meermalen een beroep mogen doen op het Vaderlandsch Fonds voor financiële ondersteuning van haar uitgaven. De vereniging heeft dan ook graag gehoor gegeven aan het verzoek van het Fonds om

✂=====

AANMELDING PRESENTATIE DEEL 108, *SUIKER, VERFHOUT & TABAK. HET BRAZILIAANSE HANDBOEK VAN JOHANNES DE LAET* –
ZATERDAG 14 NOVEMBER 2009, UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK LEIDEN

Ondergetekende,

Naam:

Postcode/plaats:

Adres:

Handtekening:

Zal met personen de presentatie bijwonen van *Suiker, verfhout & tabak* op zaterdag 14 november a.s. in de Aula van de Universiteitsbibliotheek Leiden.

S.v.p na invulling en ondertekening in een envelop opsturen naar onderstaand adres. U kunt uw aanmelding ook mailen.

LINSCHOTEN-VEREENIGING
OPGERICHT 7 MAART 1908

secretariaat: Roestmos 3, 3069 AR Rotterdam
+31 (0)10 – 421 30 21 (19-21.30 uur)
linschoten-vereeniging@xs4all.nl
www.linschoten-vereeniging.nl

een korte bijdrage voor de jubileumpublicatie *Vermogen om te geven. Dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds*, die 10 oktober jongstleden is gepresenteerd. Het onderwerp van de bijdrage is het boek *Dodo's en Galjoenen*, dat in 2001 als deel 100 verscheen en dat met steun van het Vaderlandsch Fonds is uitgebracht.

Sijbren Cnossen (red.), *Vermogen om te geven. Dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds*, Den Haag 2009 [ISBN 978 90 70247 89 8]. Zie voor nadere activiteiten van het Fonds: www.mullerfonds.nl

De ontdekking van Manhattan

Ter gelegenheid van het jubileum van de ontdekking van Manhattan in 1609 heeft de Stichting Nederlandse Kaap Hoornvaarders onlangs een hertaling uitgebracht van het journaal van Robert Juet van Limehouse, de eerste stuurman van Henry Hudsons schip 'De Halve Maen'. 'De Halve Maen' vertrok in het voorjaar van 1609 om een doorvaart te zoeken naar Azië, zodat de gevaarlijke routes rond Kaap de Goede Hoop en door Straat Magelhaes voortaan zouden kunnen worden vermeden. De expeditie was georganiseerd door de Vereenigde Oost-Indische Compagnie en stond onder bevel van de Engelsman Henry Hudson. Hudson had reeds twee keer gepoogd een route naar Azië te vinden via de Noordpool. Beide reizen waren in noord-oostelijke richting gegaan en hadden niet het beoogde resultaat gehad. In Hudsons contract met de VOC was vastgelegd dat hij ook ditmaal in noordoostelijke richting zou gaan zoeken, maar eenmaal op weg nam Hudson de vrijheid om de steven naar het westen te wenden en te gaan zoeken naar de monding van een grote rivier ten noorden van de Engelse kolonie in Virginia, aan de oostkust van Amerika. Naar Hudson hoopte, zou deze rivier de doorgang vormen tussen de Atlantische Oceaan en de Stille Oceaan – en dus de weg naar Azië.

Na een uitgebreide zoektocht langs de oostkust van Amerika kwam 'De Halve Maen' op 3 september 1609 ter hoogte van het huidige Staten Island bij de monding van een grote rivier. Hudson zeilde stroomopwaarts, in de hoop eindelijk de noordwestelijke passage te hebben gevonden. Na ruim tweeëneenhalve week varen moest hij 125 mijl stroomopwaarts, ter hoogte van het huidige Albany, rechtsomkeert maken. Ondiepten in de rivier verhinderden een verdere doortocht. Op 7 november arriveerde het schip na de terugreis over de Atlantische Oceaan in het Engelse Dartmouth. Hudson durfde niet door te varen naar Nederland; mogelijk was hij bevreesd door de VOC te worden beschuldigd van contractbreuk. In opdracht van de Engelsen ondernam hij in 1610 een vierde reis om te zoeken naar een noordwestelijke doorgang. Het zou zijn laatste reis worden. Na een muiterij werd Hudson in juni 1611 met zijn zoon en zeven andere metgezellen in de huidige Hudsonbaai in een sloep gezet. Daarna is er nooit meer iets van hem vernomen. Hudsons naam is echter voor altijd verbonden met de naar hem genoemde rivier en *Mana Hatta*, het land aan de oever van die rivier. Op deze plaats – het huidige Manhattan – stichtten de Nederlanders het fort Nieuw-Amsterdam, dat zou uitgroeien tot New York. Hudsons eigen journaal is verloren gegaan; het verslag van zijn stuurman Robert Juet is bewaard gebleven en is door de Stichting Nederlandse Kaap Hoornvaarders in samenwerking met het Westfries Museum in een beknopt geannoteerde hertaling uitgegeven. De uitvoering van de hertaling doet recht aan het historische karakter: de lezer kan het zelf opensnijden en naar believen laten inbinden.

De Ontdekking van Manhattan, zoals beschreven door Robert Juet van Limehouse. Stichting Nederlandse Kaap Hoornvaarders / Westfries Museum, Hoorn 2009

Colofon

© Linschoten-Vereeniging, 2009

secretariaat: Roestmos 3, 3069 AR Rotterdam
+31 (0)10 – 421 30 21 (19-21.30 uur)
linschoten-vereeniging@xs4all.nl
www.linschoten-vereeniging.nl